

15.6.1970

Değerli Öğretim Üyeleri
Sevgili Öğrenciler,

Bu yazımla sizlere Üniversitemizin bugün karşılaştığı bazı önemli meseleler hakkında bilgi vermek, bu meselciler önünde Rektörlük olarak tutumumuzu belirtmek istiyorum ve gene sizlerden bu tutumu destekleyip desteklemediğinizi önümüzdeki günlerde açıkca belli ederek Rektör Vekilliği görevinde devam edip etmemekte bana yol göstermenizi diliyorum. Üniversitemiz Fakülte ve Bölümlerinde en kritik sorunların bütün ilgililerce açıkca konuşulması ve bütün veriler gözönüne alınıp tartışıldıktan sonra rahatça karara varılması geleneğimiz yerleşmekte olduğu için, Rektörlüğün tutumu konusunu da bu şekilde ortaya atıp Üniversite topluluğundan görüşlerini belirtmelerini istemem umarım yadırganmıyacaktır.

Üniversitenin kendi rektörünün seçiminde söz sahibi olduğunu kabul ettirerek özerkliğini isbat yolunda giriştiği mücadele sonunda 15 Şubat 1970 tarihinde Rektör Vekilliği görevine başladığım zaman, gayem Üniversitede öğrencilerin ve öğretim üyelerinin ortak desteğini kazanmış ve bu sayede öğretim, araştırma ve memleket sorunlarına çözüm bulma fonksiyonlarını en etkili ve verimli bir şekilde yapabilir bir idare kurmaktı.

Geçen süreç içinde öğrencilerimizin ve öğretim üyelerimizin Üniversite idaresi ile ilgili olarak bize bildirdikleri şikâyetler üzerinde ciddiyetle durduk, işaret edilen aksaklıkları gidermek için devamlı gayret sarfettik. Üniversitemizin bütün imkânlarından öğrencilerimizin rahatça faydalanabilmelerini sağlamak için Öğrenci Birliğimizle karşılıklı anlayış havası içinde çalışmaya özellikle dikkat ettik. Öğretim üyelerinin ve öğrencilerin yönetime daha etkili bir şekilde resmen katılmalarını sağlayacak yönetmelik değişikliklerini henüz yapamadık. Ancak o zamana gelinceye kadar, karşılaştığımız bütün kritik meselelerde bir karar vermeden önce öğrencilerin ve öğretim üyelerinin kanaatlerini meydana çıkarmaya çalıştık. Bundan sonra da böyle yapmaya devam edeceğiz ve gerekli

yönetmelik değişikliklerini Akademik Konseyde kararlaştırarak Müttevelli Hey'etine sunacağız. Öte yandan Üniversitemizin özerkliği, daha demokratik yönetim gibi sorunlarımızı temelli çözümlere bağliıyacak ve bunu yaparken Üniversitemiz yönetiminin alışılmış dinamizmini, yeni gelişmelere ayak uydurabilme kabiliyetini bozmayacak ve memleketimizdeki Üniversiteler arasında esas yönetim ilkeleri bakımından bir fark kalmamasını sağlayacak bir yeni Üniversiteler Kanunu Taslağı üzerinde çalıştık. Akademik Konsey yakında bu taslağı da kesin şeklini verecektir.

Geçen aylar içinde Öğrenci Birliğı ile tam bir anlayış havası içinde çalışmaya o kadar dikkat ettik ki, bazan Üniversite içindeki en yüksek yönetim organının Rektörlük olup olmadığı hususunda şüphe ifade eden yorumlar yapılabildi. Rektörlüğün yetkilerini kullanmaktan kaçındığı veya Öğrenci Birliğinin Rektörlüğe isteklerini daima kabul ettirebileceğı şeklinde bir intibain yerleşmesi Üniversitenin kararlı, tutarlı ve düzgün bir yönetimden mahrum kalması sonucunu vereceğı ve bundan bütün Üniversite topluluğunun zarar göreceğini düşünerek, bundan sonra böyle yanlış yorumlara imkân vermemeye, Öğrenci Birliğı ile aramızdaki iyi münasebetleri bozmadan, titizlikle dikkat edeceğiz.

Günümüzde Üniversite yöneticileri ile öğrenciler ve onları temsil eden öğrenci dernekleri ve gruplar arasında Üniversite içinde karşılıklı anlayışa dayanan bir çalışma düzeni kurulup kurulamamasında rol oynayan başlıca etken, öğrencilerin büyük küçük gruplar halinde Üniversite içinde ve dışında giriştikleri eylemler ve bu eylemler karşısında Üniversite idaresinin takındığı tutum olmaktadır. Memleketimizin özel şartları içerisinde hangi tutumun, Üniversitenin ve dolayısıyla ülkenin yakın geleceğı bakımından en faydalı olduğunu hataya yer bırakmıyacak bir kesinlikle tahmin etmeye ve doğru yolun bu olduğuna herkesi inandırmaya imkân yoktur. Ancak ben burada bir Üniversite yöneticisi olarak doğruluğına inandığım ve geçen birkaç ay içinde uygulamaya çalıştığım tutumun ne olduğunu açıkca ortaya koymak istiyorum.

Bir Üniversite, inceleme konusuna giren alanlarda en yüksek düzeyde öğretim ve araştırmanın yapıldığı ve bu alanlarda memleketin ortaya çıkan çeşitli meselelerinin çözüm yollarının arandığı yerdir. Üniversitenin başarısı, başka bir deyimle genel olarak içinde bulunduğu toplumun Üniversiteden beklediği faydayı sağlayabilmesi için gerek öğretimin gerek araştırmanın tam bir serbestlik içinde yapılması ve araştırma sonuçlarının bilimsel metotlara uyulma dışında hiç bir kriterle önlenmeden serbestçe yayınlanması zorunludur.

Mühendislik, Mimarlık, İdarî veya Sosyal Bilimlerde memleketin bir aktüel sorunu bir öğretim üyesi tarafından ele alınıp incelendiğinde, öğretim üyesinin bilimsel esasların uygulanmasıyla ortaya çıkarıp teklif ettiği çözüm genel olarak toplumumuzca veya bu konu ile ilgilenen yetkili makamlarca bugüne kadar düşünülmüş çözüm yollarına aykırı düşebilir; buna rağmen öğretim üyesinin görevi, doğruluğuna inandığı çözümü yayınlamak, Üniversite yönetiminin görevi de, bu yayından dolayı öğretim üyesinin bir zarara uğramamasına dikkat etmektir. Öğretim üyesi fayda görüyorsa, teklif ettiği çözüm yollarını Üniversite dışında da savunabilir; bu da onun en tabii vatandaşlık hakkı ve bir bakıma da fikir adamlığı görevidir. Şüphesiz teklif edilen bir çözüm yolunun da yalnızca yeni veya değişik olduğu için doğru olması gerekmez. Çözümün doğruluğu ya deneme ile kesin olarak, ya da buna imkân yoksa, serbest tartışmalarla bir ölçüde meydana çıkacaktır. Üniversite yönetimi bu bakımdan Üniversite içinde serbest tartışma ortamını tam bir güvenlik içinde devam ettirmek zorundadır.

Son yılların bütün dünyada ve memleketimizde ön plâna çıkardığı öğrenci eylemlerinin çeşitli nedenleri vardır. Başka başka ülkelerde hareket nedenleri değişik olsa da eylemlerin ortak bir tarafları öğrencilerin örgütlenip toplu hareketlere giriştikleri zaman Üniversite içinde veya dışında idareler üzerinde yeni bir etki veya baskı gurubu rolü oynamalarıdır. Kanımca, Üniversite yöneticilerinin görevi böyle bir hareket olduğu

zaman, hareketin nedenlerini dikkatle araştırmak ve tekrarına sebep olabilecek aksaklıklar bulunduğu hallerde bunları gecikmeden düzeltmek, ancak bir aksaklık olmadığı da tesbit edilirse, toplu hareketi yapan öğrenci gurubuna bir yanlışlık yaptıklarını anlatmaya çalışmak ve lüzumsuz veya zararlı bir değişiklik yoluna gitmemektir. Üniversite içindeki eylemler karşısında yönetici olarak tutumumuzu alırken başlıca gözönünde bulundurduğumuz noktalar hem öğrencilerimizin isteklerinde haklı taraflar olup olmadığını araştırmak, hem de vereceğimiz kararların Üniversitemizin alışılmış yüksek öğretim ve araştırma düzeyini düşürecek bir etkisi olmamasına dikkat etmektir. Ya tek başına veya benzer hareketlerle birlikte ele alındığında eğitim standartlarımızı açıkca düşürecek olan bir isteği, bir toplu hareket ile ifade edildiği zaman dahi kabul edemeyiz. Örneğin, bir dersin verilme şekli üzerinde öğrencilerimizin yapacağı eleştirmeler, programlar üzerindeki görüşler ve şikâyetler gerek ilgili hocalar, gerek bölüm başkanları tarafından daima iyi niyetle ele alınmakta, haklı görülen şikâyetler değerlendirilmekte ve aksaklıklar düzeltilmektedir. Buna karşılık devam eden bir dersin öğretmeninin derse boykot yapılarak değiştirilmesinin istenmesi yöneticilerce kabul edilemez. Çünkü bir defa her hangi bir sebeple beğerilmeyen bir hocanın bu yolla değiştirilmesi usulü yerleşirse, bundan sonra hocaların kendilerini baskı altında hissetmeden, yalnız akıl ve vicdanlarının gösterdiği yollarda serbestçe öğretim yapmaları imkânı kalmaz.

Öğrencilerimizin giriştikleri bazı eylemlerde ileri sürdükleri istekler ve dile getirdikleri eleştiriler Üniversite dışındaki yüksek siyaset ve idare makamlarına yöneltilmektedir. Bazı öğrencilerimiz açıkca Türkiye'nin bugünkü yönetim sisteminin ülkenin sosyal ve iktisadî problemlerini ömürlerinin içine sığacak bir zamanda gözemiyeceğine inandıklarını ve Türkiye'de daha fazla vakit geçirmeden toplumcu bir devrim yapılması gerekli olduğunu ifade ediyorlar ve eylemlerinde bu gayeyi güttüklerini söylüyorlar. Başka bazı öğrencilerimiz, kendi eylemleri yoluyla Ülkemizin sosyal.

adalet ve kalkınması sorunlarının kısa zamanda çözülmesine imkân verecek temel reformların gerçekleştirilmesine çalıştıklarını söylüyorlar. Bu eylemler karşısındaki tutumumuz bakımından bazı noktaları açıkça belirtmek istiyorum.

Genel olarak öğrencilerimiz, gençliklerinin taze heyecanı ile ve ülkenin yüzlerce yıllık sorunlarını bilimsel verilerin ışığı altında kısa sürede kesin olarak çözebilecekleri inancıyla giriştikleri bu eylemlerde Üniversite yöneticilerinin de kendilerini desteklemesini ve kendileriyle aynı safta olduklarını açıkça göstermesini istiyorlar. Bu isteği kabul etmemize imkân olmadığını söylemek zorundayım. Kişisel görüşlerimiz ne olursa olsun, öğrencilerimizin devrim arzusunu paylaşalım veya paylaşmayalım, Üniversiteyi bütünüyle siyasal eylemlere katmamak görevimizdir. Üniversite, bir Anayasa kuruluşu olarak haklarının savunulması gibi istisnai haller dışında bir tüm olarak bir siyasal tavır takınamaz; yeni devrimler ve bunların gerçekleştirilmesi yolları gibi siyasal eylemler ve tercihler karşısında tarafsızlığını korumak zorundadır. Üniversite tümüyle yeni devrimlerin gerçekleştirilmesi gibi önemli bir siyasal eyleme atılırsa, çok kısa zamanda esas öğretim ve araştırma görevlerini yapamıyacak hale gelir.

Öğrencilerimizin katıldıkları eylemler Üniversite yöneticilerinin Üniversite dışındaki makamlarca bazan eleştirilmesine hatta suçlandırılmasına sebep oluyor. Üniversite hocası ve yöneticisi olarak öğrencilerimizin Üniversite dışında ve siyasal karakter taşıyan eylemlere katılmalarını önlememiz gerektiği ifade ediliyor. Örneğin Disiplin Kurulları yoluyla bu çeşit eylemlere girmekten öğrencilerimizi alıkoyabileceğimiz görüşü ile bu görevimizi yapmadığımız yolunda bir suçlamaya uğruyoruz. Şu noktayı da açıkça belirtmek istiyorum ki, Üniversite yöneticilerinin tarafsızlığı gereğine inancım, böyle bir davranışa girmemize de imkân vermez. Öğrencilerimiz tabii vatandaşlık haklarını kullanarak siyasal

görüşlerini bazı eylemlerle belirtmek yolunu tutuyorlarsa, buna karşılık bizim yönetmeliklerimiz içinde her hangi bir önleyici tedbir bulup uygulamamız mümkün değildir; böyle bir tedbirin yönetmeliklere girmesi Üniversitenin tarafsızlığını zedeler. Bir eylem içinde kanunların suç saydığı hareketler meydana gelmesi halinde devlet makamlarınca gerekli kovuşturma yapılıyor. Öte yandan bir öğrencinin Üniversite dışında arka arkaya eylemlere girmesi bu öğrencinin iyi bir öğrenim görmesini güçleştirir, bu durum devam ederse akademik başarısızlık nedeniyle Üniversiteden tamamen ayrılmasına kadar gidebilecek bir olumsuz sonuç verebilir. Ancak, bütün bu muhtemel zararları gözönüne alarak hareketleri üzerinde bir karar vermek, her vatandaş gibi öğrencilerimizin de hakkıdır.

Burada siyasal görüşler karşısında tarafsız olmamız gereğinin Üniversite içi yönetimindeki bazı başka sonuçlarından da söz edeyim. Örneğin, öğretim üyelerimizin, kişisel siyasal görüşleri hiç bir şekilde onların Üniversite içindeki öğretim ve araştırma faaliyetlerinin değerlendirilmesinde bir kriter olarak ele alınamaz. Bunun gibi çeşitli siyasal görüşler savunan öğrenci toplulukları arasında kuvvetli olan gurubun zayıf guruplara hayat hakkı tanımaması gibi bir durum da Üniversite yöneticilerince kabul edilemez. Bu örnekleri yönetim tarafsızlığı anlayışımızı daha iyi belirtmek için söylüyorum. Yoksa gerek öğretim üyelerinin özgürlük içinde çalışması, gerek öğrenci guruplarının birbirleriyle iyi geçinmeleri konularında son aylarda Üniversitemizin içinde bulunduğumuz güç şartlara rağmen iyi bir sınav vermiş olduğunu herkes bilmektedir.

Sizlere anlatmak istediğim başka bir konu da Üniversitemizin iç güvenlik ve asayişinin sağlanması için düşündüğümüz şeylerdir. Son zamanlarda ülkemizin hemen bütün Üniversitelerinde bazan dışardan yapılan baskınlar, bazan içerde başlayan kavgalar yoluyla silâhlı çatışmalar ortaya çıktığını ve bu çatışmaların bazı öğrencilerin hayatına mal olduğunu hepimiz büyük üzüntü ile gördük. En başta öğrencilerimizin uyanıklığı ve

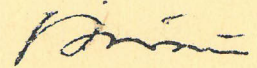
aralarında iyi geçinmeye özellikle dikkat etmeleri sayesinde Üniversitemiz böyle bir felâkete uğramamak bahtlılığını korudu. Ancak, ilerisi için daima tedbirli bulunmamız gerektiği açıktır. Üniversite yöneticisi olarak biz Üniversite içinde hiç kimsenin silâh taşımamasını sağlamanın en önemli çare olduğuna inanıyoruz. Bu yolda inatla gayret sarfedeceğiz. Her hangi bir şüpheli hal ortaya çıktığında ya Rektörlüğün imkânlarıyla, ya da gücümüz yetmezse Jandarma Kumandanlığından yardım isteyerek gerekli aramayı yaptıracağız. Bu suretle bir süre sonra Üniversitenin silâhlardan arınmış olduğunu herkese gösterebileceğimizi umuyorum.

Öte yandan, Üniversiteye dışardan gelebilecek bir saldırı veya bütün tedbirlerimize rağmen Üniversite içinde çıkabilecek bir çatışma gibi Üniversitede can ve iş güvenliğini tehlikeye sokabilecek bir hal meydana geldiğinde bir Jandarma Birliğinin dışardan hemen gelip müdahale edebilmesini sağlayacak bir sistem geliştirmek için yetkili makamlarla görüşeceğiz. Bu tedbirlerle ve bütün öğrencilerimizin ve öğretim üyelerimizin yardımı ile Üniversitenin asayiş ve güvenliği meselesini çözümleyebileceğimize inanıyorum.

Üniversite topluluğumuzun saygı ve sevgi değer üyeleri,

Sizlere bu yazı ile Üniversite yönetiminin bugünlerde karşılaştığı esas yönetim sorunları karşısındaki tutumumu açıkca anlattığımı sanıyorum. Önümüzdeki günlerde bu tutumun benimsenmediğini sezersem, Üniversite topluluğunun görüşünü daha iyi temsil eden bir arkadaşımızın bu görevi üzerine alması için Rektör Vekilliğinden çekileceğim.

Hepinize saygı ve sevgilerimi sunarım.

Prof. Erdal İnönü
O.D.T.Ü. Rektör V.